

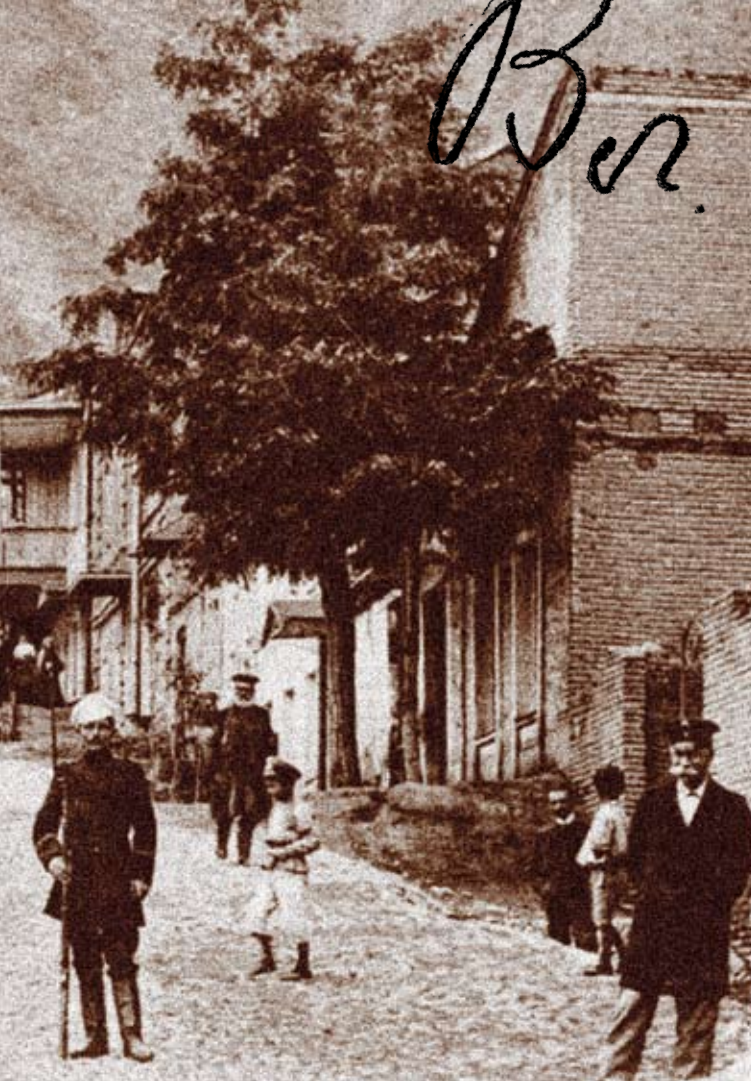
МЕЖДУНАРОДНЫЙ
КУЛЬТУРНО-
ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЙ СОЮЗ
«РУССКИЙ КЛУБ»

ВОЗВРАЩЕНИЕ

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ В ГРУЗИИ

ТБИЛИСИ 2008

Встр. Маяковский

« Поедем, ребята, в Тифлис. Это единственный город, мой город, где не будет скандала, где любят новых поэтов и умеют встречать гостей».

Владимир Маяковский, 1914 год.

« ნავიდეთ, ბიჭებო, ტფილისში. ეს ერთადერთი ქალაქია, ჩემი ქალაქი, სადაც აყალმაყალი არ მოხდება, სადაც უყვართ ახალი პოეტები და სტუმრის დახვედრაც იციან».

ვლადიმერ მაიაკოვსკი, 1914 წელი.

Кутаиси.

Для Владимира Маяковского Грузия - гораздо больше, чем просто место, откуда он родом.

Это и якорь, и парус. Это и манок, и маяк. Это и островок, и Вселенная.

Маяковский мог написать о «разных» «Парижах, Берлинах и Венах», Франциях, Персиях и Китаях, но Грузия для него всегда была единственной и в единственном числе, грузинский язык – незабвенным, а грузинские друзья – настоящими и любимыми.

«Где тебе хорошо, там и Отечество», - сказал один поэт. Другой добавил: «Где тебе хорошо, но и где от тебя хорошо». Для Маяковского Грузия всегда была Отечеством.

ვლადიმერ მაიაკოვსკისთვის საქართველო გაც-
ილებით მეტია, ვიდრე ადგილი, სადაც იგი დაიბადა.
ეს სანადირო სასტვენიც არის და შუქურაც. ეს პა-
ტარა კუნძულიცაა და მთელი სამყაროც.

მაიაკოვსკის შეეძლო ეწერა “ნაირნაირ” “პარი-
ზეზზე, ბერლინებზე, ვენებზე”, საფრანგეთებზე,
სპარსეთებზე და ჩინეთებზე, მაგრამ საქართველო
მისთვის ყოველთვის იყო ერთადერთი და მუდამ
მხოლოდობით რიცხვში. ქართული ენა – დაუვინყარი.
ქართველი მეგობრები კი – ნაღდები და საყვარლე-
ბი.

“თავს სადაც კარგად გრძნობ, შენი სამშობლოც
იქ არის!” – თქვა ერთმა პოეტმა. მეორემ დაამატა:
“სადაც შენ კარგად ხარ, მაგრამ შენც კარგი ხარ
მისთვის”. მაიაკოვსკი საქართველოს მუდამ თავის
სამშობლოდ თვლიდა.

Вл. Маяковский. 1929 г.

Семья Маяковских. 1905 г.

Владимир Маяковский родился 7 (19) июля 1893 г. в селе Багдади близ Кутаиси в семье потомственного русского дворянина и кубанской казачки.

Отец – Владимир Константинович Маяковский, лесничий. «Высокий, широкоплечий, с подвижным, выразительным лицом. Огромный грудной бас, который целиком передался Володе, Движения быстрые, решительные. Веселый, приветливый, впечатлительный. Настроения сменялись часто и резко» (Л.В.Маяковская. Пережитое).

Мать – Александра Алексеевна Павленко. «С хрупкой комплекцией мамы так странно не вяжется огромная воля и выдержка. Своим характером и внутренним тактом мама нейтрализовывала вспыльчивость, горячность отца» (Л.В.Маяковская. Пережитое).

«Родители, особенно мама, после утраты двух сыновей – Саши и Кости, которые умерли в раннем детстве, очень тосковали. Тем более радостно встретили рождение сына. А так как это произошло в день рождения отца, которого

ვლადიმერ მაიაკოვსკი დაიბადა 1893 წლის 7(19) ივლისს, დაბა ბაღდადში, ქუთაისის მახლობლად. შთამომავლობითი რუსი თავადისა და ყუბანელი კაზაკი ქალის ოჯახში.

მამა – ვლადიმერ კონსტანტინეს ძე მაიაკოვსკი მეტყვევებდა იყო. “მალალს, მხარბეჭიანს, მოძრავი, მეტყველი სახე ჰქონდა. მისი მძლავრი, მკერდისმიერი ბანი მემკვიდრეობით გადაეცა ვალოდიას. სწრაფად, თამამად დააბიჯებდა. მხიარული, სალმიანი, მგრძნობიარე იყო. განწყობილება ხშირად და მკვეთრად ეცვლებოდა” (ლ.ვ მაიაკოვსკაია. განცდილი).

დედა – ალექსანდრა ალექსის ასული პავლენკო. „დედაჩემის სუსტ აღნაგობას უცნაურად ეხამებოდა უზარმაზარი ნებისყოფა და ამტანობა. თავისი ხასიათით და შინაგანი ტაქტით იგი აწონასწორებდა მამაჩემის სიფიცხეს, ალგზნებულობას“ (ლ.ვ მაიაკოვსკაია, განცდილი).

„მშობლები, განსაკუთრებით დედაჩემი, ადრეულ ბავშვობაში გარდაცვლილი ვაჟების – კოსტიას და საშას გამო – ძალიან დამწუხრებულები იყვნენ. ამდენად, ძალიან გაუხარდათ ვაჟის დაბადება. ხოლო,

Дом- музей Вл. Маяковского в Багдади.

Детская комната в доме Маяковских в Багдади.

звали Владимиром, то сына решили назвать Владимиром. Отцу в тот день исполнилось 36 лет» (Л.В.Маяковская. Пережитое).

«Первый дом, воспоминаемый отчетливо... Территория стариннейшей грузинской крепости под Багдадами. Крепость очетыреугольнивается крепостным валом. В углах валов – накаты для пушек. В валах бойницы. За валами рвы. За рвами леса и шакалы. Над лесами горы. Подрос. Бегал на самую высокую. На севере – разрыв. Мечталось – это Россия... Тянуло туда невероятнейше» (Вл. Маяковский. Я сам).

«Объездчики иногда приносили детям маленьких зверей и птиц. Володя очень любил животных. Эта любовь сохранилась у него на всю жизнь» (А.А.Маяковская. Детство и юность Владимира Маяковского).

«Обычно Володя брал книгу, набивал карманы фруктами, захватывал чего-нибудь своим друзьям-собакам и уходил в сад. Там ложился на живот под деревом, и две-три собаки любовно сторожили его. И так долго читал» (Л.В.Маяковская. Пережитое).

ვინაიდან იგი მამაჩემის დაბადების დღეს გაჩნდა, შვილსაც ვლადიმერი დაარქვეს. მამაჩემი მაშინ 36 წლის გახდა“ (ლ.ვ მაიაკოვსკაია. განცდილი).

„პირველი სახლი, ნათლად მახსენდება. უძველესი ციხე-სიმაგრის შემოგარენი ბაღდადის ახლოს. ციხე-სიმაგრეს ოთკუთხივ მიწაყრილი აკრავდა. მიწაყრილთა კუთხეებში საზარბაზნეები იყო დატანებული. თვითონ ზვინულებში – სათოფურები. ზვინულთა მიღმა – თხრილები. თხრილებს იქეთ კი – ტყეები და ტურები. ტყეების ზემოთ – მთები. ნამოვიზარდე. ყველაზე მაღალ მთაზე ავრბოდი. ჩრდილოეთით – წყვეტილი იყო. ოცნებით ვხედავდი რუსეთს. წარმოუდგენლად მიზიდავდა იგი“ (ვლ. მაიაკოვსკი. მე თვითონ).

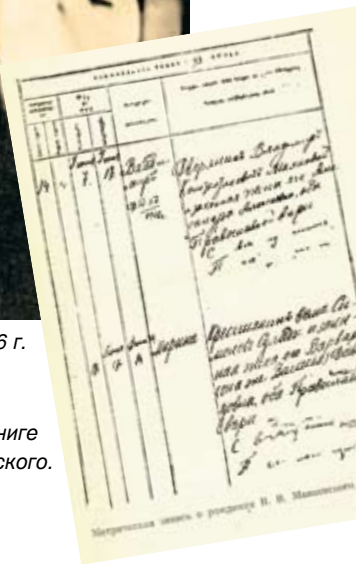
„ტყის ცხენოსან დარაჯებს ხშირად მოჰყავდათ ბავშვებთან პატარ-პატარა მხეცები და ფრინველები. ვალოდიას ძალიან უყვარდა ცხოველები. ეს სიყვარული სიცოცხლის ბოლომდე გაჰყვა“ (ა.ა. მაიაკოვსკაია. ვლადიმერ მაიაკოვსკის ბავშვობა და სიჭაბუკე).

„ვალოდია, ჩვეულებისამებრ, წიგნს აიღებდა ხოლმე, ჯიბეებს ხილით დაიტენიდა, რალაც-რალაც-

Володя Маяковский с сестрой Олей. 1896 г.

Запись в метрической книге
о рождении Вл. Маяковского.

Кутаиси. Начало XX века.

Осенью 1900 г. переехал с матерью в Кутаис – готовиться к поступлению в гимназию.

Летом 1902 г. выдержал вступительные экзамены, осенью начал посещать гимназию. «Приготовительный, 1-ый, 2-ой. Иду первым. Весь в пятерках. Читаю Жюль Верна. Какой-то бородач стал во мне обнаруживать способности художника. Учит даром» (Вл. Маяковский. Я сам).

«Рисование преподавали у нас, как учебный предмет, и в начале вел его знающий и сердечный Василий Антонович Баланчивадзе. Работы Володи всегда красовались в классе – портреты писателей и иллюстрации. Особенно запомнились его рисунки к «Кавказскому пленнику» (Г.Гачечиладзе. Дни и встречи).

«В 1902 году в Кутаис съехала вся наша семья, кроме отца. Володя, как и все дети, увлекался Жюлем Верном, Фенимором Купером, Майн Ридом. Любил играми иллюстрировать книги» (Л. В. Маяковская. Пережитое).

ლაცეებს თავის მეგობარ ძაღლებს ნაულებდა და ბაღში წავიდოდა. იქ, ხის ძირში, პირქვე განვებოდა და ორი-სამი ძაღლი ალერსიანად დარაჯობდნენ მას. დიდხანს კითხულობდა ასე.” (ლ.ვ. მაიაკოვსკაია. განცდილი).

1900 წლის შემოდგომაზე, დედასთან ერთად ქუთაისში გადავიდა – გიმნაზიაში შესასვლელად ემზადებოდა.

1902 წლის ზაფხულში მისაღები გამოცდები ჩააბარა, შემოდგომიდან გიმნაზიაში დაიწყო სიარული. „მოსამზადებელი, პირველი, მეორე. მოწინავე მოსწავლე ვარ. სულ ფრიადები მყავს. ვკითხულობ ყიულ ვერნს. რომელიღაც წვეროსანმა მხატვრობის ნიჭი შემატყო. უსასყიდლოდ მასწავლის”.

„ხატვას საგნად გვასწავლიდნენ. თავდაპირველად ამას მცოდნე და გულისხმიერი ვასილ ანტონის ძე ბალანჩივაძე უძღვებოდა. ვალოდიას ნამუშევრები – მწერალთა პორტრეტები და ილუსტრაციები ყოველთვის ამშვენებდა კლასს. განსაკუთრებით დამამახსოვრდა მისეული ნახატები „კავკასიელი ტყვესათვის” (ვ. გაჩეჩილაძე. მოგონებები).

Володя Маяковский. 1903 г.

Кутаиси. Начало XX века.

О, как эта жизнь читалась взасос!
Идешь.

Наступаешь на ноги.

В руках
превращается
ранец в лассо,

А клячи пролеток –
мустанги.

Где товарищи?
чего таишься?

Помнишь,
из-за клумбы
стрелами
отравленными
в Кутаисе

били
мы
По кораблям Колумба?..
(Вл. Маяковский. Мексика)

«Мы всей семьей поехали в древний грузинский монастырь Гелати. Мы вошли в церковь, когда священник произносил молитву на грузинском языке: - Мамиса, дадзиса, мамиса, сулиса... Володя в тон ему громко произнес:- Крути, крути

„1902 წელს მთელმა ოჯახმა ქუთაისში მოიყარა თავი, გარდა მამისა. ვალოდიას, როგორც ყველა სხვა ბიჭს, ჟიულ ვერნი, ფენიმორ კუპერი, მაინ რიდი იტაცებდა. უყვარდა წიგნების თამაშობებით ილუსტრირება” (ლ.ვ. მაიაკოვსკაია. განცდილი).

„შმაგი ცხოვრების ვკითხულობდით თითოეულ ასოს!

მიდიხარ. საით მიგაქანებს, ნეტავ განგება.

ზურგჩანთა ხელად იქცეოდა ხელებში ლასოდ, ეტლის გამხდარი ჯაგლაგები კი

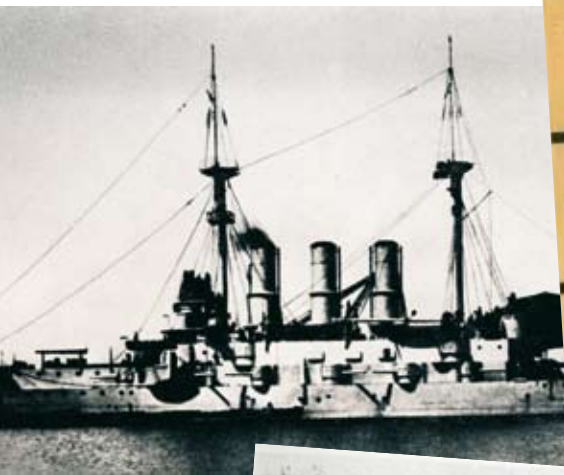
— მუსტანგებად.

...ბავშვობა ჩვენი, შორეული, თუ გახსოვს ისე, ჩასაფრებულნი, ქუთაისში, ყვავილნარიდან, კოლუმბის გემებს რომ ვუშენდით მონამულ ისრებს?”
(ვლ. მაიაკოვსკი. მექსიკა).

„მთელი ოჯახი გელათის ძველ ეკლესიაში ნავედით. ტაძარში იმ დროს შევაბიჯეთ, როცა მღვდელი ქართულად წარმოსთქვამდა ლოცვას: „მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა...” ვალოდიამ მას ხმა შეიწყო და ხმამალა წამოიძახა: „იტრიალე, იტრიალე, ბორბალო, ჩვენი საქმე რომ წავიდეს კარ-

Гелати.

колесо, чтоб дело наше хорошо пошло! Ему сказали, что в церкви нельзя кричать. Но он не унимался, кричал еще громче, так что было слышно по всей церкви» (Л. В. Маяковская. Пережитое).

Володя очень любил декламировать и даже изобрел особый способ для чтения вслух – он забирался в чури (огромные глиняные кувшины, употребляемые для хранения вина в земле) и читал стихи, наслаждаясь необыкновенным резонансом.

27 января 1904 г. началась русско-японская война.

«Не до учения. Пошли двойки. Перешел в четвертый только потому, что мне расшибили голову камнем (на Рионе подрался), – на переэкзаменовках пожалели)... Пошли демонстрации и митинги» (Вл. Маяковский. Я сам).

«У нас была пятидневная забастовка, а после гимназия была закрыта на четыре дня, так как мы пели в церкви Марсельезу» (Вл. Маяковский. Из письма сестре Людмиле, 1905 г.).

გად!" მას უთხრეს, რომ ეკლესიაში ყვირილი არ შეიძლება. მაინც არ დაშოშმინდა, კიდევ უფრო ხმამაღლა ყვიროდა, ისე, რომ მთელ ტაძარში ისმოდა" (ლ.ვ. მაიაკოვსკაია. განცდილი).

ვალოდის ძალიან უყვარდა დეკლამირება და ხმამაღლა საკითხავად თავისებური ხერხიც გამოიგონა – ჩაძვრებოდა ქურში, კითხულობდა ლექსებს და უჩვეულო რეზონანსით ტკებოდა.

1904 წლის 27 იანვარს რუსეთ-იაპონიის ომი დაიწყო.

„სადღა მეცალა სწავლისათვის. წამოვიდა ორიანები. მეოთხე კლასში მხოლოდ იმიტომ გადავედი, რომ ქვით თავი გამიხეთქეს. (ვიჩხუბე რიონის პირას) – გამოცდების გადაბარებისას შემიცოდეს... დაიწყო დემონსტრაციები და მიტინგები" (ვლ. მაიაკოვსკი. მე თვითონ).

„ვალოდის გიმნაზიელი მეგობრები იგონებდნენ, დემონსტრანტებთან ერთად მიმავალი, როგორ კითხულობდა ქართულად რევოლუციონერი პოეტის იროდიონ ევდოშვილის ლექსს „მეგობრებო“.

Кутаиси. Старый рынок.

Именно в это время Маяковский на всю жизнь запомнил революционные стихи И. Эвдошвили и народную «Песнь об Арсене Джорджиашвили» («Мегибребо, цин, цин гасцит» и «Мевар Арсена»).

В стихотворении, посвященном Грузии, Маяковский писал:

А дальше
я видел —
в пробоину скал
Вот с этих
тропиночек узких
на сакли,
звения,
опускались войска
золотопогонников русских.
Лениво
от жизни
взбираясь ввысь,
гитарой
душу отверз -
«Мхолот шен эртс
рац, ром чемтвис
моуция маглидган гмертс...»
И утро свободы
в кровавой росе
сегодня встает поодаль.

„ჩვენ ხუთდღიანი გაფიცვა გვქონდა და ამის შემდეგ გიმნაზია ოთხი დღით დახურეს, ვინაიდან ეკლესიაში „მარსელიეზას“ ვმღეროდით“ (ვლ. მაიაკოვსკი დის, ლიუდმილასადმი გაგზავნილი წერილიდან, 1905 წელი).

სწორედ იმ ხანებში მაიაკოვსკიმ სიცოცხლის ბოლომდე დაიმახსოვრა ი. ევდოშვილის რევოლუციური ლექსი („მეგობრებო, წინ, წინ გასწიო!“) და ხალხური „სიმღერა არსენა ჯორჯიაშვილზე“ („მე ვარ არსენა ჯორჯიაშვილი“).

საქართველოსადმი მიძღვნილ ლექსში „ვლადიკავკაზი-ტფილისი“ მაიაკოვსკიმ თავისი აღფრთოვანება გამოხატა.

“მხოლოდ შენ ერთს” ეს არის საყვარელი ქალისადმი მიძღვნილი შალვა დადიანის ლექსი, რომელიც ხალხურ სიმღერად იქცა. საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს, რომ მაიაკოვსკის ლექსში ამ სიმღერის სიტყვები – “მხოლოდ შენ ერთს, რაც რომ ჩემთვის მოუცია მაღლიდან ღმერთს!” – საყვარელი საქართველოსადმი მიმართული.

1905 წლიდან მოყოლებული, გიმნაზიის მოწაფეები უკვე თავისუფლად დადიოდნენ თეატრში, რის ნე-

Гимназист Володя Маяковский.

Ладо Месхишвили.

И вот
я мечу.
Я,
мститель Арсен,
бомбы
5-го года.

«Мхолот шен эртс» - это ставшая народной песня на слова Шалва Дадиани, которая обращена к любимой женщине. Очень примечательно, что в стихотворении Маяковского слова этой песни, которые означают «тебе одной - все, что мне дано с высоты богом», обращены к любимой Грузии.

С 1905 г. ученики гимназии стали свободно бывать в театре, посещение которого раньше разрешалось им с трудом. В кутаисском театре Ладо Месхишвили выступали блестящие грузинские актеры – Валериан Гуния и Юза Зардалишвили, сюда на гастроли приезжали и великие представители русского театра – М. Савина, В.Комиссаржевская, П.Орленев. Месхишвили преобразовал прежний репертуар, изгнав из него дешевые водевили, а в основу положив классическую русскую и европейскую драматургию.

Тифлис. Николаевский мост.

На сцене театра играли Грибоедова, Гоголя, Сухово-Кобылина, Шекспира и Шиллера. Семья Маяковских была знакома и дружна с Месхишвили. Владимир часто бывал в театре, а на многих спектаклях вместе с сестрой Ольгой – даже по несколько раз.

27 октября 1905 г. Кутаисская губерния была объявлена на военном положении.

Летом 1905 г. состоялось последнее свидание Маяковского с родным краем – Багдади. Несмотря на крайне тревожную обстановку, отец не захотел лишать детей летних удовольствий. Сына лесничего, приехавшего на каникулы, объездчики и крестьянские ребята встретили приветливо еще и потому, что Владимир Константинович обладал замечательным даром находить со всеми общий язык. В письме к дочери он сообщал: «Здесь все чиновники получили анонимные письма с нарисованным гробом, кроме меня».

19 февраля 1906 г. умер В.К.Маяковский. «Умер отец. Уколол палец... Заражение крови... Благополучие кончилось. После похорон отца – у

ჩამოსულ მეტყევის ვაჟს ტყის ცხენოსანი მცველები და გლეხის ბიჭები გულლიად იმის გამოც ხვდებოდნენ, რომ ვლადიმერ კონსტანტინეს ძეს ჰქონდა იშვიათი უნარი, ყველასთან გამოენახა საერთო ენა. ქალიშვილთან გაგზავნილ ბარათში იგი აღნიშნავდა: “აქ, ჩემს გარდა, ყველა მოხელემ მიიღო ანონიმური წერილი, რომელზედაც კუბო იყო დახატული”.

„1906 წლის 19 თებერვალს გარდაიცვალა ვ.კ. მაიაკოვსკი. თითი გაიკანრა. სისხლის მოწამლვა... კეთილდღეობა დამთავრდა. მამაჩემის დასაფლავების მერე – სამი მანეთილა დაგვრჩა” (ელ. მაიაკოვსკი. მე თვითონ).

1906 წლის 20 ივლისს მაიაკოვსკების ოჯახი ქუთაისს გაემგზავრა. სამი დღით ისინი ტფილისში გაჩერდნენ.

„ჩვენ სახსოვრად წავიღეთ მცხუნვარე მზის სხივები, ადამიანთა მხურვალე გრძნობებთან ერთად. ჩვენ ვისუნთქავდით ბაღდადის ცის ბროლივით ჰაერს. ჩვენ ვსვამდით მთის წყაროების წმინდა, ყინულივით ცივ წყალს. ჩვენ ვბანაობდით თავბრუდამხვევ მდინარე ხანისწყალში. ჩვენ უხვად ვიგემეთ მაღლიანი

Тифлис. Конка. Начало XX века.

Вл. Маяковский. 1913 г.

нас три рубля». (Вл. Маяковский. «Я сам».)

20 июля 1906 г. семья Маяковских выехала из Кутаиса в Москву. На три дня остановились в Тифлисе.

«Мы унесли в своей памяти горячие лучи солнца вместе с горячими людскими чувствами. Мы дышали прозрачным воздухом багдадских небес. Мы пили чистую холодную воду горных родников. Мы купались в стремительной реке Ханисцкали. Мы в изобилии питались плодами щедрой земли. Здесь крепили нервы, закалялась воля и выносливость, которые так были нужны в нашей дальнейшей трудной жизни» (Л. В. Маяковская. Пережитое).

В следующий раз Маяковский приедет в Тбилиси через восемь лет – в 1914 г.

«25 марта на Головинском проспекте толпа зевак сопровождала трех субъектов в странном одеянии. В толпе, конечно, еще не знали, что это – футуристы» («Тифлисский листок», 27 марта, 1914).

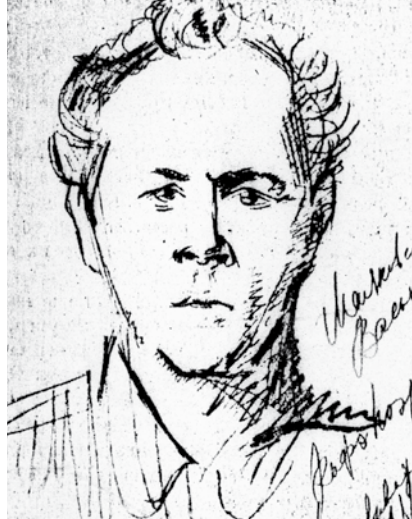
მინის ნაყოფი. აქ გაგვიკაჟდა ნერვები, გამოიწროო ნებისყობა და გამძღეობა, რაც ასე გვესაჭიროებოდა ჩვენს შემდგომ ძნელ ცხოვრებაში" (ლ.ვ. მაიაკოვსკაია. განცდილი).

მაიაკოვსკი მხოლოდ რვა წლის მერე, 1914 წელს, ჩამოდის ტფილისში.

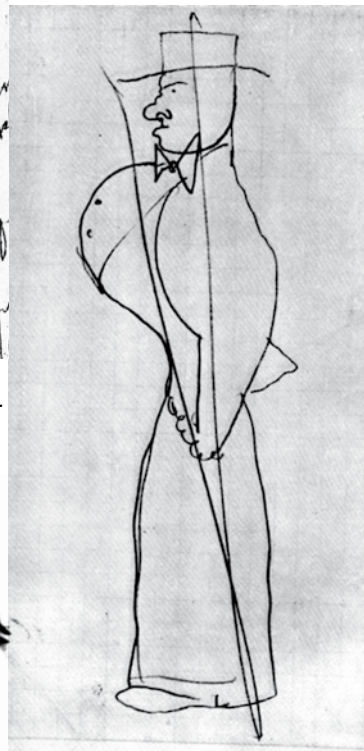
„25 მარტს, გოლოვინის პროსპექტზე სამ უცნაურად ჩაცმულ სუბიექტს უსაქმურთა ბრბო დასდევდა. იმ ბრბომ ჯერ კიდევ არ იცოდა, რომ ისინი ფუტურისტები იყვნენ" („ტფილისის ფურცელი" 27 მარტი 1914 წ).

27 მარტს სახელმწიფო თეატრში ფუტურისტების გამოსვლა მოეწყო. დ. ბურლიუკი იგონებდა: „მე მახსოვს ის განცვიფრება, რაც ქართველებში გამოიწვია მაიაკოვსკის მიმართვამ ადგილობრივი მცხოვრებლებისადმი. მაიაკოვსკიმ სიტყვა ქართულად წარმოსთქვა".

„ფუტურისტების საღამოზე თავმეყრილმა საზოგადოებამ დრო საკმაოდ მხიარულად და საინტერესოდ გაატარა. მაიაკოვსკი, მიუხედავად თავისი ყვითელი პერანგისა, მშვენიერი ორატორი გამოდგა.

Вл. Маяковский. Портрет В. Каменского.
Портрет Д. Бурлюка.
Автошарж.

Кутаиси. Риони.

27 марта состоялось выступление футуристов в Казенном театре Тифлиса. Д.Бурлюк вспоминал: «Я помню то удивление, кое было вызвано среди грузин приветственным словом, с каким Маяковский обратился к местному населению. Маяковский сказал его по-грузински».

«Собравшаяся на вечере футуристов публика провела время довольно весело и интересно. Г.Маяковский, несмотря на свою желтую кофту, оказался недурным оратором. Со многими положениями его об эволюции в искусстве вполне можно было согласиться» («Театр и искусство». 20 апреля ,1914).

После выступления Маяковский уговорил В. Каменского на один день съездить в свой родной город — Кутаиси. «Маяковский немедленно исчез, и через полчаса он ввалился с большущей ватагой грузинских юношей, прокопченных солнцем и кутаисской дружбой...Маяковский всех обнимал, целовал и говорил по-грузински, как по-русски. Он расспрашивал обо всех друзьях детства из Кутаисской гимназии... Словом, было ясно, что Маяковский у себя дома, среди креп-

ბევრ მის მოსაზრებას ხელოვნებაში რევოლუციის თაობაზე, სავსებით დაეთანხმებოდი” („თეატრი და ცხოვრება”. 1914, 20 აპრილი).

ამ გამოსვლის მერე მაიაკოვსკიმ დაიყოლია ვ. კამენსკი, ერთი დღით მის მშობლიურ ქალაქ ქუთაისში წასულიყვნენ.

„მაიაკოვსკი უეცრად გაუჩინარდა და ნახევარ საათში ისევ მოქანდა, თან ახლდა უზარმაზარი ჯგერო ქართველი ჭაბუკებისა, მზითა და ქუთათური მეგობრობით გარუჯულები. მაიაკოვსკი ყველას ეხვეოდა, კოცნიდა და ქართულად ისევე ლაპარაკობდა, როგორც რუსულად. იგი სათითაოდ კითხულობდა თავისი ბავშვობის მეგობრების, ქუთაისელი გიმნაზიელების ამბავს... ერთი სიტყვით, ცხადი იყო, რომ მაიაკოვსკი თავის სახლში იმყოფებოდა, ერთგულ, მხურვალე მეგობრებს შორის” (ვ. კამენსკი. „მაიაკოვსკის სიჭაბუკე”. 1931 წ.).

მაიაკოვსკიმ მთელი ათი წლით დატოვა საქართველო. მაგრამ 1922 წელს, პარიზში, მოულოდნელად შეხვდა თავისი სიყრმის მეგობარს მხატვარ ლადო გუდიაშვილს. „მონპარნასზე, კაფე „როტონდაში“, ფინჯან ყავას ვსვამდი. უცებ ქართულად მესმის:

Вл. Маяковский в Тифлисе. 1914 г.

ких, горячих друзей (В.Каменский. Юность Маяковского. 1931).

Маяковский покидает Грузию на долгих 10 лет, однако в 1922 году у него состоится неожиданная встреча в Париже с другом юности – художником Ладом Гудиашвили. «Сидел за чашкой кофе в кафе «Ротонда» на Монпарнасе. И вдруг слышу по-грузински «Гамарджоба, Ладо! Что ты здесь делаешь?» Обнялись, как два пламенных грузина, долго беседовали». (Из воспоминаний Л.Гудиашвили). Семь дней пробыл тогда Маяковский в Париже. Встречался с поэтами, художниками, музыкантами. Приглашал с собой земляка-грузина.

29 августа 1924 г. Маяковский приезжает в Тифлис. В этот его приезд встречи с публикой не состоялись ни в Тифлисе, ни в Кутаиси, ни в Батуми – накануне было объявлено военное положение в связи с выступлениями меньшевиков. После 8 часов вечера не разрешалось ходить по улицам без пропуска. Маяковскому выдали специальное разрешение. Позже он вспоминал: «Красноармеец из уличного патруля (3 года на-

Вл. Маяковский и Лад Гудиашвили с художниками. Париж. 1922 г.

„გამარჯობა, ლადო! რას აკეთებ აქ?“ გადაეხვიეთ ერთმანეთს, როგორც ორი მგზნებარე ქართველი. დიდხანს ვისაუბრეთ” (ლადო გუდიაშვილის მოგონებებიდან). ერთი კვირა დაჰყო მაიაკოვსკიმ პარიზში. ხვდებოდა პოეტებს, მხატვრებს, მუსიკოსებს. იმ შეხვედრებზე თავის ქართველ თანამემამულესაც ეპატიჟებოდა.

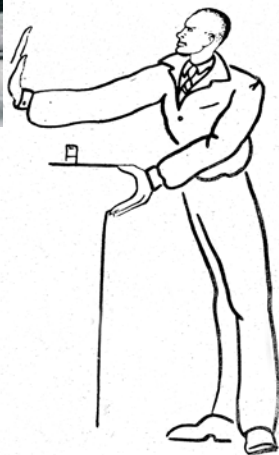
1924 წლის 29 აგვისტოს მაიაკოვსკი ტფილისში ჩამოდის. ამ ჩამოსვლისას არც ტფილისში, არც ქუთაისში და არც ბათუმში საზოგადოებას არ შეხვედრია – წინააღმდეგ, მენშევიკების გამოსვლების გამო, სამხედრო მდგომარეობა იყო გამოცხადებული. საღამოს 8 საათის შემდეგ ქუჩებში საშვის გარეშე სიარული არ შეიძლებოდა. მაიაკოვსკის საგანგებო ნებართვა მისცეს. მოგვიანებით იგი იგონებდა: “ქუჩის პატრულის წითელარმიელმა (სამი წლის წინ თბილისში) თავად დაადასტურა ჩემი პოეტური პიროვნება” (ვლ. მაიაკოვსკი “დედაქალაქის პირმშოები”. 1928 წელი).

მაიაკოვსკი რეჟისორ კოტე მარჯანიშვილთან და მხატვარ ირაკლი გამრეკელთან ერთად განიხილავდა „მისტერია-ბუფ“-ის დადგმას. პიესის თარგმნა

*Ир. Гамрекели. Эскиз
декорации к «Мистерии-буфф».
Ир. Гамрекели. Дружеские
шаржи на Маяковского.*

зад в Тифлисе) сам удостоверяет мою поэтическую личность» (Вл. Маяковский. Рожденные столицы. 1928 г.).

В эти дни Маяковский обсуждает с режиссером К.Марджанишвили и художником И.Гамрекели постановку «Мистерии-буфф». Перевод пьесы режиссер поручил Т.Табидзе. Представление мыслилось массовым зрелищем, наподобие античных постановок: место постановки – нижняя станция фуникулера, природный амфитеатр, естественные и искусственные декорации, сопровождение – военный оркестр и речевые хоры. К сожалению, замысел не осуществился.

Маяковский много общается с грузинскими поэтами – С.Чиковани, футуристами Н.Шенгелая и Ж.Гогоберидзе, с художниками К.Зданевичем и И.Гамрекели. Собирались в маленькой комнатке Дворца писателей, собрались и в день отъезда, играли в бильярд, даже пили вино из Багдади. Поэт чуть не опоздал на поезд из-за партии в бильярд. Он бросил чемодан в ближайший от него вагон, попрощался со всеми и гигантскими шагами бросился догонять поезд (по воспоминаниям

რეჟისორმა ტიციან ტაბიძეს მიანდო. წარმოდგენა მასიურ სანახაობად იყო მოაზრებული, ანტიკური დადგმების მსგავსად. დადგმის ადგილი ფუნიკულორის ქვედა სადგური, ბუნებრივი ამფითეატრი, ბუნებრივი და ხელოვნური დეკორაციები, სამხედრო ორკესტრისა და ქოროს თანხლებით. სამწუხაროდ, ჩანაფიქრი აღარ განხორციელებულა.

მაიაკოვსკის ახლო ურთიერთობა ჰქონდა ქართველ პოეტებთან – სიმონ ჩიქოვანთან, ფუტურისტებთან – ნიკოლოზ შენგელაიასთან და ჟანგო ლოლოერიძესთან, მხატვრებთან – კირილე ზდანევიჩთან და ირაკლი გამრეკელთან. მწერალთა სასახლის პატარა დარბაზში იკრიბებოდნენ. გამგზავრების დღესაც შეხვდნენ ერთმანეთს, ითამაშეს ბილიარდი, ბალდათური ღვინოც კი დალიეს. ბილიარდის თამაშს ისე შეჰყვოდა, რომ კინალამ მატარებელზე დააგვიანა. მან ჩემოდანი უახლოეს ვაგონში შეაგდო, ყველას გამოემშვიდობა და გიგანტური ლაჯებით გაიქცა, რათა მატარებელს დასწოდა (თეატრის მხატვრის ირაკლი გამრეკელის მოგონებებიდან).

1924 წლის სექტემბრის განმავლობაში გაზეთ

Котэ Марджанишвили.

театрального художника И.Гамрекели).

В течение сентября 1924 г. в газете «Заря Востока» были опубликованы стихотворения «Владикавказ – Тифлис», «Юбилейное», «Гулом восстаний, на эхо помноженным...». «Не вижу в этом стихотворении («Владикавказ – Тифлис») ни одной принижающей историю Грузии строчки. Я себя самого объявил в нем грузином, включил грузинскую песню «Мхолот шен эртс» (В.Маяковский по воспоминаниям С.Чиковани, 1963г.).

В 1926 г. Маяковский вновь приезжает в Тифлис и дает два выступления в Театре Руставели - 26 февраля «Мое открытие Америки» и 1 марта «Лицо литературы СССР». Поэта с любовью встречают друзья – С. Чиковани, П. Яшвили, Т. Табидзе, К. Каладзе, Г. Леонидзе, В. Гаприндашвили...

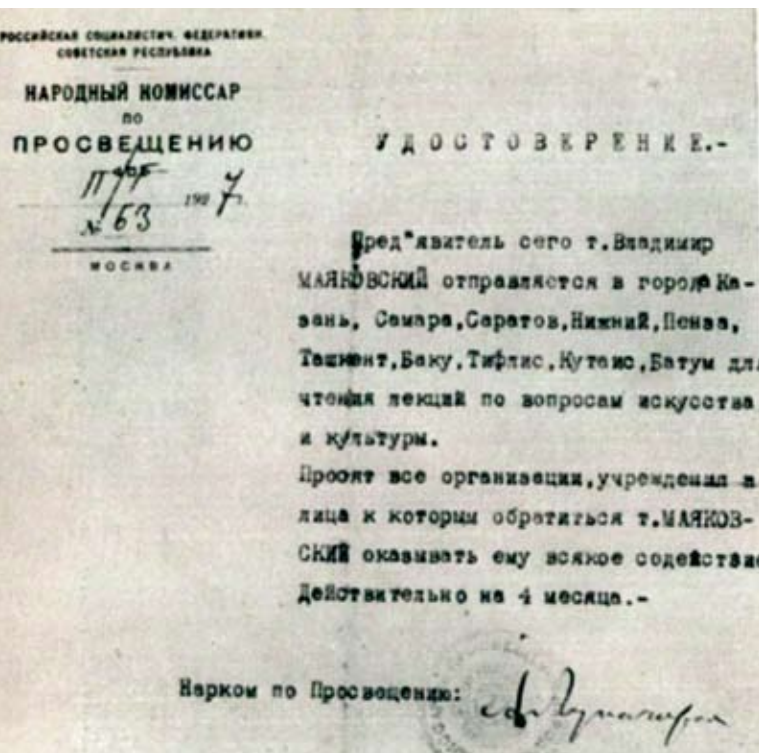
26 февраля «после вечера поехали к Кириллу Зданевичу. Большая темная столовая снизу доверху увешана холстами и клеенками Нико Пиросманишвили, которого братья Зданевичи

„ზარია ვოსტოკაში“ გამოქვეყნდა მისი ლექსები „ვლადიკავკაზი – ტფილისი“, „საიუბილეო“, „ექოზე გადამრავლებული აჯანყების გუგუნით...“. „ამ ლექსში („ვლადიკავკაზი – ტფილისი“) ვერ ვხედავ საქართველოს ისტორიის დამამცირებელ ვერცერთ სტრიქონს. მასში თვით ჩემი თავი ქართველად გავმოვაცხადე, ჩავრთე ქართული სიმღერა „მხოლოდ შენ ერტს“ (ვლ. მაიაკოვსკი ს. ჩიქოვანის მოგონებების მიხედვით, 1963 წელი).

1926 წელს მაიაკოვსკი კვლავ ჩამოდის ტფილისში და რუსთაველის თეატრში ორი გამოსვლა აქვს: 26 თებერვალს „ჩემი აღმოჩენილი ამერიკა“ და 1 მარტს – „ლიტერატურის სახე სსრკ-ში“. პოეტს სიხარულით შეეგებნენ მეგობრები – ს. ჩიქოვანი, პ. იაშვილი, ტ. ტაბიძე, კ. კალაძე, გ. ლეონიძე, ვ. გაფრინდაშვილი...

26 თებერვალს, „სალამოს შემდეგ კირილე ზდანევიჩთან წავიდნენ. დიდ, ჩაბნელებულ სასადილო ოთახს ამშვენებს ნიკო ფიროსმანაშვილის ტილოები და მუშაბეები, რომელიც ძმებმა ზდანევიჩებმა არყოფნიდან ამოიყვანეს, შეისყიდეს მედუქნეებიგან, გაცვალეს, შეკრიბეს და საქართველოს დიდ

вытащили из небытия, скупили у духанщиков, выменяли, собрали и произвели в великие художники Грузии» (В.Катанян, 1974). Маяковский переходил от картины к картине и восклицал: «Какой грузин! Какой художник!» (Сб. «О Маяковском», 1963).

На вечере Маяковского, состоявшемся 1 марта, на сцену вышел его первый переводчик Паоло Яшвили со словами о том, что «грузинские поэты считают Маяковского величайшим поэтом, ...а его поэзию – блистательнейшим явлением культуры». П.Яшвили прочитал свои переводы «Левого марша» и «Необычайного приключения...»

1927 год. Маяковский в последний раз приезжает в Тифлис. Выступления поэта предваряют большие благожелательные статьи (что в то время уже не было частым явлением – о Маяковском в последние годы его жизни чаще писали резко и даже грубо).

8 декабря перед зданием Оперного театра поэт встречается с друзьями. В духане «Симпа-

მხატვრად წარმოაჩინეს.” (ვ. კატანიანი, 1974). მაიაკოვსკი სურათიდან სურათზე ინაცვლებდა და იძახდა: „რა ქართველია! როგორი მხატვარია!” (კრებული „მაიაკოვსკის შესახებ” 1963 წ.).

1 მარტს გამართულ მაიაკოვსკის საღამოზე გამოვიდა მისი პირველი მთარგმნელი პაოლო იაშვილი და თქვა – „ქართველი პოეტები მაიაკოვსკის უდიდეს პოეტად თვლიან... მის პოეზიას კი კულტურის უბრწყინვალეს მოვლენად.” პაოლო იაშვილმა ნაიკითხა „მარცხენა მარშისა” და „არაჩვეულებრივი თავგადასავალის” მისეული თარგმანები.

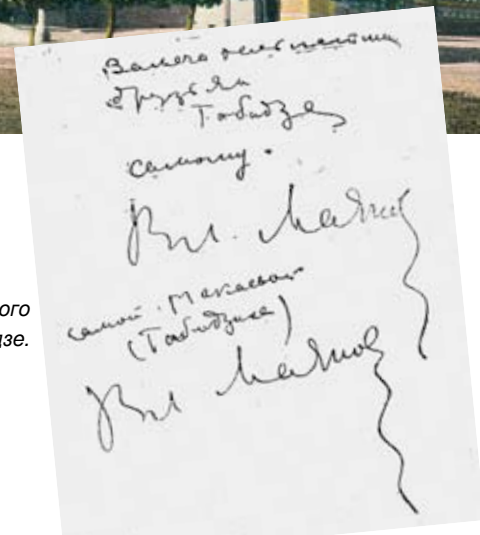
1927 წელი. მაიაკოვსკი უკანასკნელად ჩამოდის ტფილისში. პოეტის გამოსვლებს წინ უძღვის დიდი, კეთილგანწყობილი წერილები (იმხანად ეს იშვიათად ხდებოდა – მისი ცხოვრების ბოლო წლებში მაიაკოვსკიზე ხშირად მკვეთრად, უკმეხადაც კი წერდნენ).

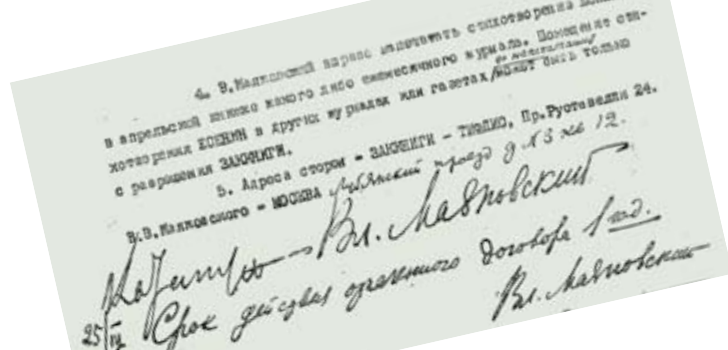
8 დეკემბერს ოპერის თეატრის წინ პოეტი მეგობრებს შეხვდა. დუქან „სიმპათიაში” გაიშალა საუკეთესო სუფრა, თამადად აირჩიეს უბრწყინვალესი მსახიობი ნატო ვაჩნაძე, რომელმაც ჩინებულად

Тифлис. Оперный театр.

Автограф Маяковского
Тициану и Нине Табидзе.

Нато Вачнадзе в
фильме «Натэла» (1925г.)

тия» (излюбленном месте встречи поэта с друзьями) накрывается прекрасный стол, а тамадой избирается блистательная актриса Нато Вачнадзе, которая замечательно справилась с этой ролью. Последним тостом она предложила «за молодость душ!», а Маяковский продолжил его, прочитав отрывок из поэмы «Хорошо!» – «Лет до ста / расти / нам / без старости...» (Сб. «О Маяковском», 1963).

9 декабря при полном аншлаге – выступление в Театре Руставели с чтением поэмы «Хорошо!».

10 декабря – первый отклик в «Рабочей правде» под названием «Хорошо, Маяковский!».

10 декабря – выступление в студенческом клубе Грузинского университета. После чтения стихов – ответы на вопросы, среди которых часто звучат «вы грузин или русский?.. Ваша Родина – Россия или Грузия?». «Маяковский сделал маленькую паузу, улыбнулся и ответил: – Хотите знать, кто я? По рождению я грузин, а по национальности русский. Багдади – место моего

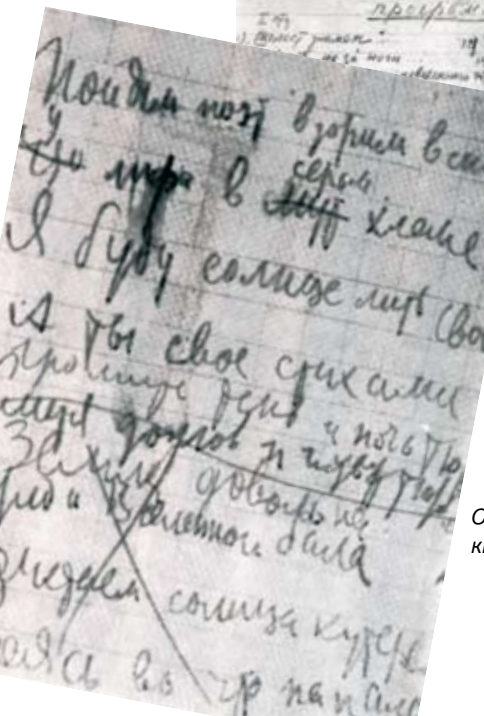
გაართვა თავი ამ როლს. ბოლო სადღეგრძელო წარმოსთქვა „სულის სიახლოგაზრდავეზე“, მაიაკოვსკიმ გააგრძელა იგი და ნაიკითხა ნაწყვეტი თავისი პოემიდან „კარგია!“ – „ას წელს ვიზარდით და არ დავებერდეთ!“ (კრებული მაიაკოვსკის შესახებ, 1963 წ.).

9 დეკემბერს სრული ანშლაგი იყო რუსთაველის თეატრში. მაიაკოვსკიმ ნაიკითხა პოემა „კარგია!“.

10 დეკემბერს პირველი გამოსმაურება გაზეთ „რაბოჩაია პრავდა“ სახელწოდებით „კარგია, მაიაკოვსკი“.

10 დეკემბერს შეხვედრა გაიმართა ქართული უნივერსიტეტის სტუდენტურ კლუბში. ლექსების წაკითხვის შემდეგ იყო პასუხები კითხვებზე, რომელთა შორის ზმირად გაისმოდა: “თქვენ ქართველი ხართ თუ რუსი?” “თქვენი სამშობლო საქართველოა თუ რუსეთი?” მაიაკოვსკი მცირე ხანს დუმდა, მერე გაიღიმა და თქვა: “გინდათ გაიგოთ ვინ ვარ მე? დაბადებით ქართველი ვარ, ეროვნებით კი რუსი, ჩემი დაბადების ადგილი ბაღდადია. საქართველო სამშობლოსავით მიყვარს, მიყვარს მისი ცა, მისი მზე, მისი ბუნება” (პროფ. ა. ნუცუბიძის მოგონების

Страницы из записных книжек поэта.

рождения. Грузию люблю как родину, люблю ее небо, ее солнце, ее природу» (по воспоминаниям проф. А. Нуцубидзе, 1973г.).

«В университете произошел такой случай – двое студентов разошлись во взглядах на творчество Маяковского и подрались у самой эстрады... Противники переругивались по-грузински, и Маяковский выкрикнул что-то тоже на грузинском языке. Весь зал был наэлектризован... Когда шум затих, молодежь настойчиво потребовала, чтобы он прочел что-нибудь по-грузински. Маяковский прочел несколько строк из «Левого марша». Вспыхнула овация. – Вот это, я понимаю, вечер! Сколько темперамента! Раз дерутся, значит, есть за что,- сказал он в перерыве» (П. Лавут. Маяковский едет по Союзу).

11 декабря Маяковский выступает в Театре Руставели с докладом «Даешь изящную жизнь». Поэту задают вопрос: является ли он членом партии? «Я приобрел массу привычек, несовместимых с организованной работой», - отвечает Маяковский.

12 декабря – четвертое выступление в Тифли-

მიხედვით, 1973 წელი).

უნივერსიტეტში ასეთი რამ მოხდა – ორი სტუდენტი ერთმანეთს არ დაეთანხმა მაიაკოვსკის შემოქმედების შეფასებაში და იქვე, ესტრადასთან, იჩხუბეს... მონინალმდგენი ქართულად იგინებოდნენ და მაიაკოვსკიმაც რაღაც წამოიძახა ქართულად. დარბაზს თითქოს ელექტროდენმა დაუარა. როცა ხმაური მინელდა, ახალგაზრდობამ დაჟინებით მოითხოვა, რომ პოეტს რამე ქართულად წაეკითხა. მაიაკოვსკიმ წაიკითხა “მარცხენა მარშის” რამდენიმე სტრიქონი. იფეთქა ტაშმა. „აი სალამოც ასეთი უნდა! რამოდენა ტემპერამენტია! რადგან ძიძგილაობენ, არის კიდევაც ჩხუბის მიზეზი! – განაცხადა მან შესვენებისას” (პ. ლავუტი. მაიაკოვსკი მგზავრობს საბჭოეთში).

11 დეკემბერს რუსთაველის თეატრში მაიაკოვსკიმ მოხსენება წაიკითხა — „ააშენებ საამურ ცხოვრებას”. პოეტს შეეკითხნენ; არის თუ არა იგი პარტიის წევრი?“ „მე შევიძინე უამრავი ისეთი თვისება, რომლებიც ორგანიზებულ მუშაობასთან შეუთავსებელია”, – უპასუხა მაიაკოვსკიმ.

12 დეკემბერს ამიერკავკასიის კომუნისტურ უნი-

Вл. Маяковский. 1928 г.

се, в Закавказском коммунистическом университете. Зал переполнен. Ректор ЗКУ заметил, что творчество поэта недоступно большинству читателей. Поэт ответил наглядно – прочитал подряд несколько стихотворений. Буря оваций. Маяковский попросил поднять руку тех, кто не понял стихов. Поднялась одна рука – оказалось, что этот студент недавно приехал из горного села и еще не знает русского языка. Оглушительный хохот прокатился по залу.

13 декабря состоялось последнее (самое последнее) выступление Маяковского в Тифлисе – в Центральном рабочем клубе.

Вл. Маяковский в Хосте. 1929 г.

ვერტისიტეტიში გაიმართა მეოთხე გამოსვლა. დარბაზი გადაჭედილი იყო. უნივერსიტეტის რექტორმა შენიშვნა გამოთქვა, რომ მკითხველთა უმრავლესობისათვის პოეტის შემოქმედება გაუგებარია. პოეტმა ამას თვალნათლივი პასუხი გასცა – ზედიზედ ნაიკითხა რამდენიმე ლექსი. ატყდა მქუხარე ტაში. მაიაკოვსკიმ დამსწრეთ სთხოვა, ხელი აენია, ვინც ეს ლექსები ვერ გაიგო. ერთადერთმა ადამიანმა ასანია ხელი და იგი მთიანი სოფლიდან ახლადწამოსული რუსული ენის არმცოდნე სტუდენტი აღმოჩნდა. დარბაზს სიცილ-ხარხარმა გადაუარა.

13 სექტემბერს ტფილისის ცენტრალურ მუშათა კლუბში მაიაკოვსკის უკანასკნელი გამოსვლა შედგა.

Тифлис. Эриванская площадь. Здание городской управы.

Апрель 1930

«13 апреля 1930 года по поручению грузинских писателей и работников искусств я приглашал Владимира Владимировича в Грузию. Мы хотели праздновать юбилей поэта, хотели перевезти из Москвы его выставку. Долго и подробно обсуждали с ним предполагаемую поездку. Под конец Владимир Владимирович сказал:

- После работы в Тифлисе, после публичных выступлений поеду в родное Багдади.

Утро принесло страшную весть – нашего Маяковского не стало» (Н. Шенгелая. В родной Грузии. 1963).

«Сегодня, 14 апреля, в 10 часов 15 минут утра, у себя на квартире выстрелом из револьвера в область сердца покончил жизнь самоубийством Владимир Владимирович Маяковский. Смерть наступила почти немедленно. Маяковский скончался на руках сбежавшихся соседей по квартире. Прибывший врач скорой помощи констатировал смерть.

Предварительные данные следствия показы-

1930 წელი, აპრილი

„1930 წლის 13 აპრილს, ქართველი მწერლებისა და ხელოვნების მუშაკთა დავალებით, ვლადიმერ მაიაკოვსკი საქართველოში მოვიწვიე. გვინდოდა გვეზიდას პოეტის იუბილე და მოსკოვიდან მისი გამოფენა ჩამოგვეტანა. დიდხანს და დაწვრილებით ვიმსჯელეთ ამ გამომგზავრების თაობაზე. ბოლოს ვლადიმერ ვლადიმერის ძემ მითხრა: - ტფილისში მუშაობის, საჯარო გამოსვლების შემდეგ ჩემს მშობლიურ ბაღდადში ჩავალ. დილით თავზარდამცემი ამბავი შევიტყვე – ჩვენი მაიაკოვსკი ცოცხალი აღარ იყო” (ნ. შენგელაია. მშობლიურ საქართველოში 1963.).

„დღეს 14 აპრილს, დილის 10 საათსა და 15 წუთზე, საკუთარ ბინაში რევოლუერის გასროლით, გულის არეში, თავი მოიკლა ვლადიმერ ვლადიმერის ძე მაიაკოვსკიმ. იგი სწრაფადვე მოკვდა. მაიაკოვსკი, შემოვარდნილი კარის მეზობლების ხელში გარდაიცვალა. მოსულმა სასწრაფო დახმარების მანქანის ექიმმა სიკვდილი დაადასტურა.

წინასწარი გამოძიების მონაცემები გვიჩვენებს, რომ მაიაკოვსკის სიკვდილის მიზეზი წმინდა პი-

Траурная процессия на улице Воровского в Москве.

М. Булгаков на похоронах поэта.

вают, что смерть Маяковского вызвана причинами чисто личного порядка, не имеющими ничего общего с общественной и литературной деятельностью поэта...» («Заря Востока», 15 апреля, 1930 г.).

Грузия восприняла гибель поэта как огромное личное горе. «Смерть Маяковского ошеломила всех. Тициан в это время был в Сухуми. Узнав о смерти Володи, он прислал мне телеграмму: «Володи нет, не ручаюсь за себя» (Нина Табидзе. Встречи с Маяковским. 1963).

Все без исключения газеты республики в эти трагические дни публикуют статьи о Владимире Маяковском.

«Предсмертный завет Маяковского — «не сплетничать» - должен быть уважен: печать не должна касаться личных обстоятельств самоубийства» (М. Шагинян. «Заря Востока», 18 апреля, 1930 г.).

რადული ხასიათისა იყო. არაფერი ჰქონდა საერთო პოეტის საზოგადოებრივ და ლიტერატურულ საქმიანობასთან” („ზარია ვოსტოკა“, 15 აპრილი, 1930 წ.).

საქართველომ პოეტის დაღუპვა განიცადა, როგორც საკუთარი დიდი მწუხარება. “მაიაკოვსკის სიკვდილმა ყველანი გააოგნა. ტიციანი მაშინ სოხუმში იმყოფებოდა. ვალოდიას გარდაცვალება გაიგო თუ არა, დეპეშა გამომიგზავნა: „ვალოდია აღარ არის, ვერ ვიტყვი, მე რა მომივა.“ (ნინა ტაბიძე. შეხვედრები მაიაკოვსკისთან 1963.).

იმ ტრაგიკულ დღეებში რესპუბლიკის ყველა გაზეთი აქვეყნებს სტატიებს ვლადიმერ მაიაკოვსკიზე.

„მაიაკოვსკის სიკვდილის წინა ანდერძს – “ნუ იჭორავებთ!” – პატივი უნდა ვცეთ; პრესა არ უნდა შეეხოს თვითმკვლელობის პირად გარემოებებს!” (მ. შაგინიანი. “ზარია ვოსტოკა” 18 აპრილი, 1930 წ.).

1930 წლის 19 აპრილს ტფილისში შესდგა ვლადიმერ მაიაკოვსკის ხსოვნის საღამო.

აუდიტორიაში მისული იყვნენ ლიტერატორები, მეცნიერები, არტისტები... პოეტის ხსოვნას თავიან-

Записные книжки Маяковского.

Тифлис. Театр Руставели.

19 апреля 1930 г. в Тифлисе состоялся вечер памяти Владимира Маяковского. Многочисленная аудитория собрала литераторов, ученых, артистов... Память поэта почтили своими выступлениями Г. Робакидзе, С. Чиковани, П. Яшвили... Поэт Г. Крейтан прочитал стихотворение на смерть Маяковского:

« ... И, разбив существованья скрепы,
Были вы до боли неправы.
В нашей жизни – умирать нелепо,
И таким особенно, как вы».

თი გამოსვლებით პატივი მიაგეს გრიგოლ რობაქიძემ,
სიმონ ჩიქოვანმა, პაოლო იაშვილმა... პოეტმა გ. კრე-
იტანმა მაიაკოვსკის სიკვდილზე წაიკითხა ლექსი:

„ჩაჰკალ სიცოცხლე, ვერასოდეს გნახავთ
ფრთაგაშლილს,
ბედისწერასტან არ ღირს თამაში.
უაზრობაა თავის მოკვლა ჩვენს ცხოვრებაში,
მით უფრო, კაცის, თქვენისთანასი“.

ЖИЗНЬ ПОСЛЕ ЖИЗНИ

«Я в долгу ...
перед вами, багдадские небеса...»

Владимир Маяковский

« Ты – все, что я могу окинуть взглядом,
Все, что ни есть в родном краю твоём,
С которым не расстался ты ни разу,
Хоть всю планету обошел потом.

Ты – песня поля, гроздь ежевика,
Ты – солнце, греющее горячо.
Вот ты идешь высокий и великий,
Как шарф, дорогу бросив за плечо.

И все, что я в твоём читаю взгляде,
До следующего лета берегу...
О нет, ты не должник небес Багдади,
Ты у земли родимой не в долгу»

Ираклий Абашидзе

სიციცხლე სიციცხლის მერე

„ვალში ვარ შენთან...

ბაღდადის ზეცავ...”

ვლადიმერ მაიაკოვსკი

„დღეს ხომ ეს მიწა, ეს ბუნება, ეს დღე, ამინდი,
აქეთ ბელელი, იქეთ ქვევრი და სანახელი,
შენ, მზის მგოსანი – ის ხარ, რაზეც ფეხი აიდგი,
მთელი ქვეყანა მოიარე – არსად წახველი.

ხარ ის ბუბუნი, ქალებზე რომ მიწის ხმებია,
ხარ მთის ბილიკი, ხარ მეწყერი, ბუჩქში მაყვალი,
ტყის მწვანე ქურჩით შემოსილი შენი მხრებია –
აგერ ის მთები, განიერი, მაღალ-მაღალი.

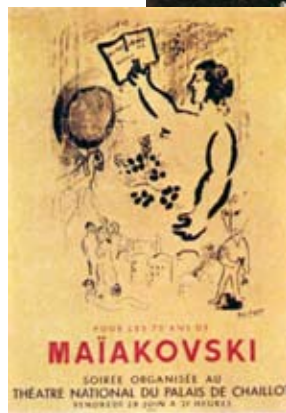
მიყვარს ზაფხული მაგ შენი მზის ფერად
ბრწყინვაში,

ზვრებით, ველებით ვერა ძლება გული და თვალი...
შენ ვალმოხდილო, ქვეყნისა და კაცის წინაშე,
არ დაგწყდეს გული – ამ ლურჯ ცისაც არა გაქვს
ვალი”.

ირაკლი აბაშიძე

*Книги Вл. Маяковского
на языках мира.*

Тициан Табидзе.

Симон Чиковани.

Творчество Владимира Маяковского, выступления поэта в Тифлисе всегда вызывали огромный интерес, а каждый приезд поэта на родину неизменно сопровождался и встречами с выдающимися деятелями культуры Грузии, которые стали не только его творческими союзниками, но и преданными друзьями, - это литераторы С.Чиковани, Т.Табидзе, П.Яшвили, В.Гаприндашвили, Г.Леонидзе, К.Каладзе, художник И.Гамрекели, актриса Н.Вачнадзе, режиссер и литератор Н.Шенгелая...

До последних дней Маяковский живо общался со своими грузинскими коллегами и друзьями.

« Я люблю Грузию как родину, люблю ее небо, ее солнце, ее природу », – говорил Маяковский. Эта любовь всегда была взаимной.

Переводить стихотворения Маяковского на родной язык грузинские поэты начали еще во времена его юности. Первыми переводчиками стали его однокашники по Кутаисской гимназии, близкие друзья, замечательные поэты Паоло Яшвили и Тициан Табидзе. Маяковского переводили лучшие мастера слова – С. Чиковани, В. Гаприн-

ვლადიმერ მაიაკოვსკის შემოქმედება, ტფილისში მისი გამოსვლები მუდამ უდიდეს ინტერესს იწვევდა, ხოლო სამშობლოში ყოველი ჩამოსვლისას იგი უსათუოდ ხვდებოდა ქართული კულტურის გამოჩენილ წარმომადგენლებს, რომლებიც გახდნენ მისი არა მხოლოდ შემოქმედებითი მოკავშირეები, არამედ უერთგულესი მეგობრები. ესენი იყვნენ ლიტერატორები – ს. ჩიქოვანი, ტ. ტაბიძე, პ. იაშვილი, ვ. გაფრინდაშვილი, გ. ლეონიძე, კ. კალაძე, მხატვარი ი. გამრეკელი, კინომსახიობი ნ. ვაჩნაძე, რეჟისორი და ლიტერატორი ნ. შენგელაია.

მაიაკოვსკის სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებამდე ცხოველი ურთიერთობა ჰქონდა ქართველ კოლეგებთან და მეგობრებთან.

„საქართველო სამშობლოსავით მიყვარს, მიყვარს მისი ცა, მისი მზე, მისი ბუნება“, – ამბობდა მაიაკოვსკი.

ეს სიყვარელი ცალმხრივი არასოდეს ყოფილა.

მაიაკოვსკის ლექსებს ქართველი პოეტები მშობლიურ ენაზე ჯერ კიდევ მისი სიჭაბუკიდანვე თარგმნიდნენ. პირველი მთარგმნელები იყვნენ ქუთაისის გიმნაზიისდროინდელი უახლოესი მეგობრები, შესანიშნავი პოეტები პაოლო იაშვილი და ტიციან ტაბი-

Галактион Табидзе.

Георгий Леонидзе.

Редакция газеты «Бахтриони». 1920-е гг. Сидят: Василий Барнов, Георгий Леонидзе, Яков Николадзе, Нина Табидзе. Стоят: Лели Джапаридзе, Валериан Гаприндашвили, Паоло Яшвили, Тициан Табидзе.

Дом-музей поэта в Багдади.

дашвили, И. Абашидзе, М. Поцхишвили, Х. Берулава, А. Мирцхулава, А. Сулакаури ...

9 октября 1938 года в газете «Известия» появилась корреспонденция «На родине Маяковского», в которой сообщалось, что в село Багдади приезжают люди со всех концов страны, чтобы осмотреть места, где родился и провел свое детство поэт. Газета писала о необходимости создания Дома-музея Маяковского.

В 1940 году в Багдади (в тот год переименованном в Маяковский) был основан Дом-музей поэта и уже в 1941 году принял первых посетителей. Многие годы этот дом был местом паломничества туристов из многих стран мира (их количество за год достигало тридцати тысяч).

В мемориальном отделе музея восстановлена квартира В.К.Маяковского. В реставрации принимали участие мать поэта и его сестры, которые передали для экспозиции многие мелкие вещи, увезенные из Багдади, а вещи крупногабаритные, проданные ими при отъезде в 1906 году, постепенно были собраны и возвращены музею. В литературном отделе Дома-музея представлены уникальные документы, письма, рисунки,

ძე. მაიაკოვსკის თარგმნიდნენ სიტყვის საუკეთესო
ოსტატები – ს. ჩიქოვანი, ვ. გაფრინდაშვილი, ი. აბა-
შიძე, მ. ფოცხიშვილი, ხ. ბერულავა, ა. მირცხულავა,
ა. სულაკაური...

1938 წლის 9 ოქტომბერს გაზეთ „იზვესტიაში“
გამოქვეყნდა კორესპონდენცია „მაიაკოვსკის სამ-
შობლოში“, რომელიც იწყებოდა, რომ სოფელ ბალ-
დადში ქვეყნის ყველა კუთხიდან ჩამოდიან ადამიან-
ები, რათა ინახულონ ის ადგილი, სადაც დაიბადა და
ბავშვობა გაატარა პოეტმა. გაზეთი წერდა მაიაკოვს-
კის სახლ-მუზეუმის შექმნის აუცილებლობაზე.

1940 წელს ბაღდადში (ამ წლიდან მას უკვე მაია-
კოვსკი ეწოდებოდა) დაარსდა პოეტის სახლ-მუზეუ-
მი და უკვე 1941 წელს მუზეუმმა პირველი მნახველე-
ბი მიიღო. წლების მანძილზე ეს სახლი მსოფლიოს
მრავალი ქვეყნის ტურისტთა (წელიწადში ოცდაათი
ათასი კაცი მაინც ჩამოდიოდა) მომლოცველობის
ადგილად იქცა.

მუზეუმის მემორიალურ განყოფილებაში აღდ-
გენილ იქნა ვ.კ. მაიაკოვსკის ბინა. რესტავრაციაში
მონაწილეობდნენ პოეტის დედა და დები, რომლებ-
საც მუზეუმს გადასცეს ბაღდადიდან წაღებული წვრ-
თილ-წვრილი ნივთები, ხოლო რაც დიდი იყო და წასვ-

Памятник Вл. Маяковскому в центре Багдади.

Дом-музей в Багдади. Часть экспозиции.

фотографии, рукописи, связанные с жизнью Маяковского, – от рождения до последних дней.

Начиная с послевоенных лет прошлого века, постепенно набирая силу и приобретая все больший размах, в Грузии формировалась замечательная традиция – ежегодно, в июле на родину поэта съезжались поэты, писатели, переводчики, литературоведы и просто почитатели, чтобы вспомнить любимого поэта, прочесть свои произведения, обменяться мнениями, поближе познакомиться друг с другом. В юбилейные годы – 1963, 1973, 1983 – эти встречи становились всенародными праздниками. С 1973 года ежегодные встречи литераторов в Кутаиси и Багдади приобрели общепризнанное название «Дни литературы», а с 1980 года были преобразованы во «Всесоюзные Дни Маяковского».

Пик празднования Дней поэта пришелся на 1983 год. К концу 80-х гг. традиция ежегодных встреч стала постепенно ослабевать, а столетие Маяковского в 1993 году за рубежом было отпраздновано со значительно большим размахом, чем в его родной стране, где осталось практически незамеченным.

ლისას, 1906 წელს გაყიდეს, თანდათან შეაგროვეს და დაბრუნდა. სახლ-მუზეუმის ლიტერატურულ ნაწილში წარმოდგენილია უნიკალური დოკუმენტები, წერილები, ნახატები, ფოტოსურათები, ხელნაწერები, დაკავშირებული მაიაკოვსკის ცხოვრებასთან – დაბადებიდან უკანასკნელ დღეებამდე.

გასული საუკუნის ომისშემდგომი წლებიდან დაწყებული, თანდათან მომძლავრდა და მეტი გასაქანი მიეცა საქართველოში დანერგილ შესანიშნავ ტრადიციას – პოეტის სამშობლოში ყოველწლიურად, ივლისის თვეში, ჩამოდიოდნენ პოეტები, მწერლები, მთარგმნელები, ლიტერატურათმცოდნეები და უბრალოდ თაყვანისმცემლები, რათა გაეხსენებინათ საყვარელი პოეტი, წაეკითხათ თავიანთი ნაწარმოებების, ერთმანეთისთვის აზრი გაეზიარებინათ, ახლოს გაეცნოთ ერთმანეთი. საიუბილეო წლებში – 1963, 1973, 1983 – ეს შეხვედრები სახალხო დღესასწაულებად იქცა. 1973 წლიდან ქუთაისსა და ბაღდადში ყოველწლიური შეხვედრები საყოველთაო აღიარებულ „ლიტერატურის დღეებად“ მოიხსენიებოდა, ხოლო 1980 წლიდან მას ეწოდა „მაიაკოვსკის საკავშირო დღეები“.

პოეტის დღეთა მწვერვალი იყო 1983 წელს. ოთხმოციანი წლების ბოლოდან შეხვედრათა ყოველწლი-

Дом-музей в Багдади. Выставочный зал.

Памятник поэту в Багдади.

В 2008 году, в юбилейные дни Владимира Маяковского, Международный культурно-просветительский Союз «Русский клуб» при поддержке Благотворительного фонда «КАРТУ» и ВТБ возрождает и продолжает славную традицию Дней Маяковского в Грузии. На родине поэта в обновленном Доме-музее в Багдади пройдут встречи с общественностью участников Международного поэтического фестиваля. Гости фестиваля – русскоязычные литераторы из почти 40 стран мира – продолжают живое поэтическое общение.

В июле 2008 года русское слово в Грузии зазвучит под небом родины Владимира Маяковского в его честь.

ური ტრადიცია თანდათან შესუსტდა, ხოლო მაიაკოვსკის დაბადების მემკვიდრეობის წლისთავი საზღვარგარეთ გაცილებით ფართოდ აღინიშნა, ვიდრე მის მშობელ კუთხეში, სადაც ამ თარიღს თითქმის არც გამოხმაურებიან.

2008 წელს, მაიაკოვსკის საიუბილეო დღეებში, საერთაშორისო კულტურულ-საგანმანათლებლო კავშირი „რუსული კლუბი“, საქველმოქმედო ფონდ „ქართუს“ და ვტბ-ს მხარდაჭერით აღორძინებს და აგრძელებს საქართველოში მაიაკოვსკის დღეების სახელოვან ტრადიციას. ბაღდადში, პოეტის სამშობლოში, განახლებულ სახლ-მუზეუმში გაიმართება პოეზიის საერთაშორისო ფესტივალის მონაწილეების შეხვედრები საზოგადოებასთან. ფესტივალის სტუმრები – მსოფლიოს თითქმის ოთხმოცი ქვეყნიდან ჩამოსული რუსულენოვანი ლიტერატორები აგრძელებენ ცოცხალ პოეტურ ურთიერთობას.

2008 წლის ივლისში, საქართველოში, მაიაკოვსკის სამშობლოს ცის ქვეშ, მის პატივსაცემად, აჟღერდება რუსული სიტყვა.

Багдади в Дни Маяковского.

Summary

MAYAKOVSKY IN GEORGIA

the family of Lado Meskhishvili – the great Georgian director who was heading then the drama theatre of Kutaisi. Since childhood Mayakovsky watched plays of Griboedov, Gogol, Shakespeare, Schiller performed by the actors who have become the legend of theatrical art – Valerian Gunia and Yuza Zardalishvili.

Памятник поэту в Тбилиси.

The Great Russian poet Vladimir Vladimirovich Mayakovsky was born on July, 7th (19), 1893 in village Bagdadi (the Kutaisi province of Georgia) in the family of a forest ranger V.K.Mayakovsky, of hereditary nobleman, and Kuban Cossack woman A.A.Pavlenko, the daughter of the Kuban infantry regiment captain.

Mayakovsky has spent his childhood in Bagdadi where he has learned the basis of the Georgian culture – he perfectly spoke Georgian, mastered art of shairi (special form of a national verse) and learned folklore, poetry, songs of Georgia.

Since 1902 mother of the future poet lived with the children in Kutaisi where Mayakovsky entered the classical grammar school of Kutaisi. Volodya was one of the best pupils. In these years he showed his talent of an artist.

The Schoolfellows of Mayakovsky in the grammar school were future remarkable poets Titsian Tabidze and Paolo Iashvilid. They remained close friends of Mayakovsky and were the first translators of his poems onto Georgian.

In Kutaisi the Mayakovskies were amicable with

The Russian-Japanese war, the falling of Port Arthur have caused strong discontent and protest carrying revolutionary character. Mayakovsky was at the centre of events. At this time he got acquainted and made friends with Galaktion Tabidze.

After his father's death in 1906 the Mayakovskies, having stopped in Tiflis for three days, moved to Moscow.

Vladimir Mayakovsky came to Tiflis in 1914, finishing the tour around the cities of Russia, came as a futurist-poet and together with V.Kamensky and D.Burliuk he gave a sensational performance at Tiflis State (Opera) theatre. Before his departure Mayakovsky visited the city of his childhood Kutaisi for a day.

The next arrival of the poet to Georgia took place only in 10 years, however in 1922 in Paris he had an encounter with the friend of his youth – with the artist Lado Gudiashvili. Mayakovsky stayed then in Paris for seven days, met poets, artists, musicians, and he invited his fellow countryman-Georgian with himself.

The year 1924 is marked by close contact of Mayakovsky with the great theatrical director Kote

Mardzhanishvili which, inspired by creativity of the poet, intended to stage "Mystery-Buff". The translation of the play was charged to T.Tabidze, and the author of the scenery became theatrical artist I.Gamrekeli. Unfortunately, the performance did not take place.

Mayakovsky came to Georgia twice – in 1926 and 1927. Performance of the poet in Tiflis always arose great interest, and each arrival of the poet in his homeland was also accompanied by meetings with outstanding art workers of Georgia who became not only his creative allies, but also devoted friends, such as writers S.Chikovani, T.Tabidze, P.Iashvili, V.Gaprindashvili, G.Leonidze, K.Kaladze, artist I.Gamrekeli, actress N.Vachnadze, director and writer N.Shengelaya...

Till his last days Mayakovsky kept close relations with his Georgian colleagues and friends. On the day before the death of the poet N.Shengelaya addressed him on behalf of all creative workers of Georgia with the request to come to his homeland. Georgia was going to celebrate the anniversary of Vladimir Mayakovsky – the 20th anniversary of his literary activity.

All the newspapers of the republic were publishing on these tragic days about Vladimir Mayakovsky.

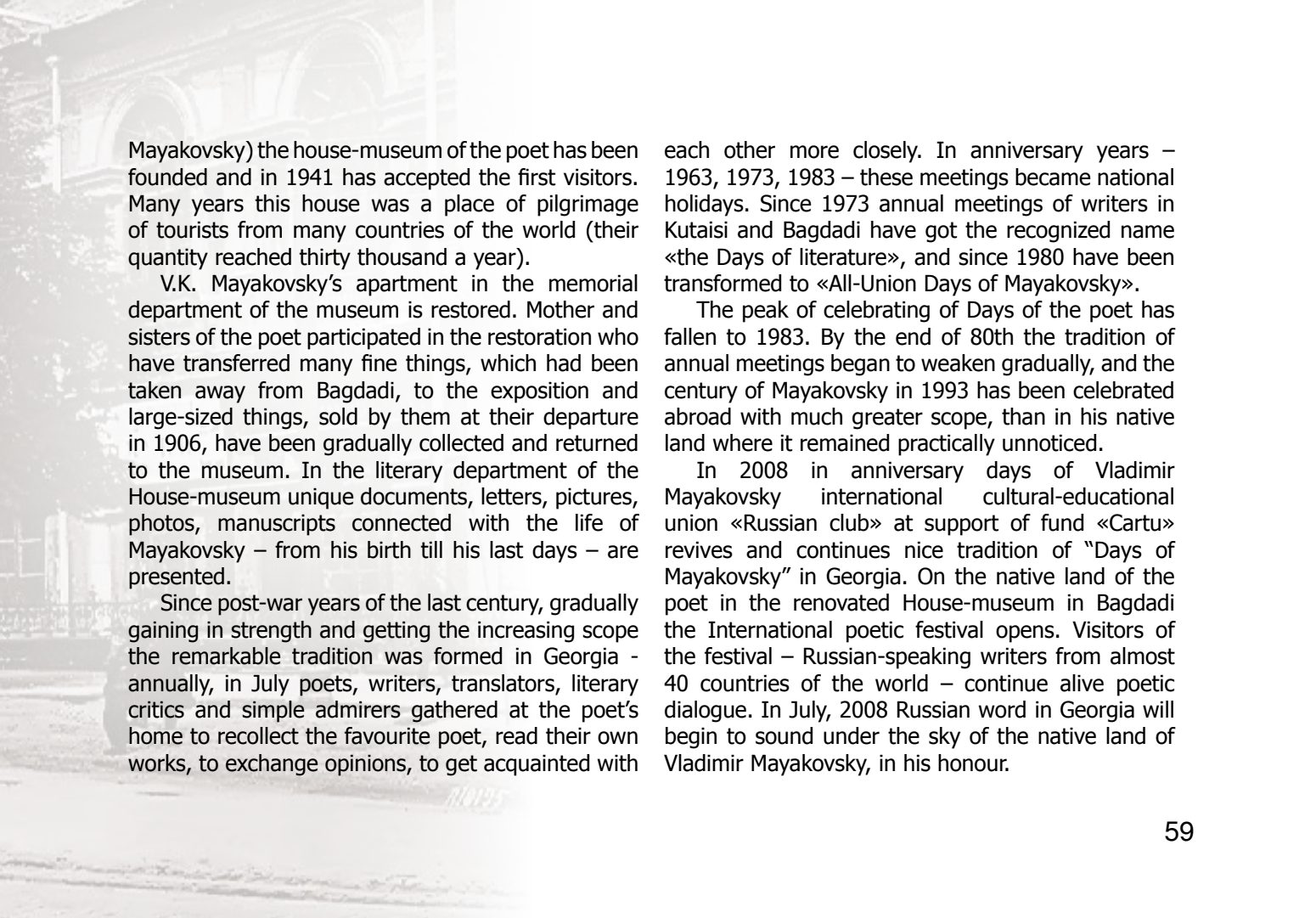
In the morning on 14th of April Mayakovsky passed away.

On April, 19th, 1930 a literary soiree of memory of the poet took place in Tiflis. The numerous audience has gathered writers, scientific, actors...G. Robakidze, S. Chikovani, P. Iashvili honoured the memory of Vladimir Mayakovsky.

« I love Georgia as my homeland, I love its sky, its sun, its nature », - said Mayakovsky. This love was always mutual. Georgia remembers the favourite poet, the great compatriot and honours him till today.

Georgian poets have begun to translate poems of Mayakovsky onto the native language in days of his youth. The first translators were his schoolfellows in the Kutaisi grammar school, close friends, remarkable poets Paolo Iashvili and Titsian Tabidze. The best masters of the word translated Mayakovsky - S.Chikovani, C. Gaprindashvili, I.Abashidze, M. Potskhishvili, H.Berulava, A.Mirtskhulava, A.Sulakauri...

In 1940 in Bagdadi (that year renamed into

Mayakovsky) the house-museum of the poet has been founded and in 1941 has accepted the first visitors. Many years this house was a place of pilgrimage of tourists from many countries of the world (their quantity reached thirty thousand a year).

V.K. Mayakovsky's apartment in the memorial department of the museum is restored. Mother and sisters of the poet participated in the restoration who have transferred many fine things, which had been taken away from Bagdadi, to the exposition and large-sized things, sold by them at their departure in 1906, have been gradually collected and returned to the museum. In the literary department of the House-museum unique documents, letters, pictures, photos, manuscripts connected with the life of Mayakovsky – from his birth till his last days – are presented.

Since post-war years of the last century, gradually gaining in strength and getting the increasing scope the remarkable tradition was formed in Georgia - annually, in July poets, writers, translators, literary critics and simple admirers gathered at the poet's home to recollect the favourite poet, read their own works, to exchange opinions, to get acquainted with

each other more closely. In anniversary years – 1963, 1973, 1983 – these meetings became national holidays. Since 1973 annual meetings of writers in Kutaisi and Bagdadi have got the recognized name «the Days of literature», and since 1980 have been transformed to «All-Union Days of Mayakovsky».

The peak of celebrating of Days of the poet has fallen to 1983. By the end of 80th the tradition of annual meetings began to weaken gradually, and the century of Mayakovsky in 1993 has been celebrated abroad with much greater scope, than in his native land where it remained practically unnoticed.

In 2008 in anniversary days of Vladimir Mayakovsky international cultural-educational union «Russian club» at support of fund «Cartu» revives and continues nice tradition of "Days of Mayakovsky" in Georgia. On the native land of the poet in the renovated House-museum in Bagdadi the International poetic festival opens. Visitors of the festival – Russian-speaking writers from almost 40 countries of the world – continue alive poetic dialogue. In July, 2008 Russian word in Georgia will begin to sound under the sky of the native land of Vladimir Mayakovsky, in his honour.

**ИЗДАТЕЛЬ – МЕЖДУНАРОДНЫЙ КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЙ
СОЮЗ «РУССКИЙ КЛУБ»**

*Издание осуществлено при поддержке
Благотворительного фонда «КАРТУ»*

Руководитель проекта **НИКОЛАЙ СВЕНТИЦКИЙ**

Авторы-составители **Дмитрий Тухарели, Нина Зардалишвили, Майя Тухарели**

Над буклетом работали:

А.Сватиков, А.Еремян

Перевод на грузинский язык *Э.Квитаишвили*

Перевод на английский язык *Х.Элбакидзе-Мачавариани*

Художник-дизайнер *И.Кипиани*

Технический редактор *Д.Абуладзе*

Компьютерная верстка *Д.Элбакидзе-Мачавариани*

Компьютерный набор *Н.Зардалишвили, Е.Галашевская*

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНЫЙ ФОНД «КАРТУ»

МЕЖДУНАРОДНЫЙ
КУЛЬТУРНО-
ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЙ
СОЮЗ
«РУССКИЙ КЛУБ»

ВОЗВРАЩЕНИЕ

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ В ГРУЗИИ

